

Louis van Gaal

LVG

De trainer en de totale mens

Opgetekend door Robert Heukels

SAUBERHAUS

Louis, mens in licht en schaduw

De ruimte meet zo'n drie bij zes meter en is in twee compartimenten verdeeld. Het krijgt de naam 'kantoor' en inderdaad: er staan twee bureaus. Ze staan tegenover elkaar met over de volle lengte van de muur een afsluitbare stellingkast. Het door een glazen deur afsluitbare grootste compartiment is het domeintje van Louis. Meestal staat de deur open, alleen voor 'belangrijke gesprekken' gaat die dicht. Wij zitten tegenover elkaar: de hoofdtrainer en de perschef. Dit zijn wat je noemt 'korte lijnen'. Hoe vroeg ik 's morgens ook binnenstap, Louis zit al achter zijn bureau. Hij is een man van orde, organisatie en structuur. Ik ben dat, op zijn zachtst gezegd, minder. Wij verschillen in meer dingen, maar wij kunnen het wel goed met elkaar vinden en beleefden bijzondere tijden. We kennen elkaar al vanaf november 1971, maar vanaf onze intrek in het dubbelzits kantoortje in de klein-behuisde De Meer in de winter van 1992 waren we min of meer tot elkaar veroordeeld.

Vijf jaar lang vrijwel dagelijks in elkaars nabijheid zijn, een kantoor delen, op reis gaan, weekenden als hoogtepunten van de week delen... Dan moet je wel contactgestoord zijn, wil je elkaar niet leren kennen. De lol van het iedere dag weer aan de slag gaan, nooit een saai moment. De emoties van geluk en beheerste euforie, de momenten van gedeeld verlies, zo nietig als die van een nederlaag, zo diep-

snijddend en onacceptabel als het overlijden van zijn lieve vrouw Fernanda...

Omdat de gestaag groeiende persoonlijk aan Louis gerichte post na zijn eerste beoordeling door mij als perschef/persoonlijk secretaris werd afgewerkt, en die post vaak niet voetbalgerelateerd was, kwamen er andersoortige gesprekken los. Dat bood intiem inzicht in wie deze gestructureerde, doelgerichte, ambitieuze en soms pertinente man óók was, hoeveel van wat hij deed uiteindelijk steunde op simpele, maar bepalende menselijke waarden, met als absolute basis: aandacht en liefde voor mensen.

De buitenwereld en, eerlijk is eerlijk, ook deelgenoten van de binnenwereld, keken vaak anders tegen deze man aan. Niet zelden geleid door oneigenlijke belangen en motieven. Maar ook personen die waren gekwetst of zich gekwetst voelden, stigmatiseerden Van Gaal als een zelfingenomen, eigengereid, betweterig, onbuigzaam en zelfs hooghartig persoon. Bij de veroordelende beoordeling ging het niet om inhoud maar om voorkeur en eigenbelang. Louis wenste daar niet 'handig' mee om te gaan: hij deed geen concessies aan zijn waarheid en principes. Dat nobele standpunt maakte het er niet makkelijker op. En Louis' onmiskenbare talent om weerstand op te wekken, deed een duit in het zakje.

Met name de media weten met een opgespeld stigma de publieke opinie te bepalen. Gelukkig was niet iedereen gevoelig voor het negatieve etiket, genoeg mensen die zuivere voelsprietten hebben. In de loop der jaren is het negatieve etiket vervangen door een zuiverder beeld. Resultaten, soms fantastische resultaten, hebben meegeholpen om zijn vakmanschap volmondig te erkennen. Nu, met de loopbaan niet langer als obstakel maar als referentiepunt achter hem, is het punt van omkijken aanbeland: de biografie.

Een voorwoord schrijven is eervol, maar hier geen persoonlijke

confessie van mijzelf. Het gaat immers om de hoofdpersoon. Toch misbruik ik, zonder Louis te passeren, dit podium: de jaren met hem koester ik inhoudelijk als de mooiste voetbalperiode van mijn leven. Naast de bijzondere, met verblindende successen behangen dynamiek van die tijd, heeft dat vooral met hem te maken. We waren het niet altijd met elkaar eens, maar een verschil van mening of inzicht deed nooit afbreuk aan het wederzijdse persoonlijk respect. Ik zag Louis van Gaal in licht en in schaduw en hij is me juist door zijn oprechte mens-zijn dierbaar. Louis is geen goeroe, godheid of profeet. Zoals hij absoluut ook geen boeman, betweter, laat staan een hooghartig persoon is. Maar ik kan u, aanstaand lezer van dit boek, verzekeren dat hij wél een bijzonder mens is, met zijn kracht en zwakheden, overtuiging en kwetsbaarheid als getuigen. Hij is mij dierbaar.

David Endt

Proloog

‘Begrijp je dat?’

Ik haal adem. Mijn pen danst als een razende over het papier, maar ik loop altijd een fractie achter bij zijn stem. Heel even is het stil. Het duurt hem toch te lang.

‘Begrijp je wat ik zeg?’

We zitten aan ‘onze’ tafel bij het restaurant van Fysiomed, het domein van Leo Echteld, sinds jaar en dag fysiotherapeut van menig topvoetballer. Wederom heeft Louis van Gaal gekozen voor de *curry wrap* met kip en avocado en wederom heeft hij de loftrompet gestoken over de fantastische bereiding ervan. De charmeur in hem deelt complimenten uit aan de bediening. Hij vindt hem oprecht lekker, die wrap, iedere keer geniet hij ervan alsof het zijn eerste is. Netjes veegt hij de resten uit zijn mondhoeken en kijkt me indringend aan. Urenlang heeft hij gepraat, iets harder dan wellicht wenselijk is. Mensen kijken naar ons tafeltje. Ze denken. Daar zit hij. De man die sinds 2014 voor eeuwig ‘onze bondscoach’ is.

‘Begrijp je dat?’

Louis van Gaal buigt zich voorover. Aan de zijkanten van zijn voorhoofd worden de aderen net wat meer zichtbaar. Het duiden van

zijn gedachten vergt energie. Zodra de leraar in Van Gaal wakker wordt, komt alles op scherp te staan. De stembanden worden aangespannen, de blik wordt priemend en het lijf doet nadrukkelijk mee, de handen, het bovenlichaam, de nek. Met grote ogen kijkt hij me – emotioneel bijna – aan. Ik knik, hopelijk niet te gedwee. Als ik mijn ogen sluit, zie ik hem, begin jaren negentig, oog in oog met een achttienjarige Nwankwo Kanu. De afstand tussen hun twee gezichten klein, het volume van de stem van Louis van Gaal desondanks hoog. Ik zie Kanu knikken zoals ik nu knik.

Ik vraag me af: wat doet dit met mij? Wat deed dit met Kanu? We zouden ons geïntimideerd kunnen voelen. Maar zo is het niet. Het antwoord is: ik heb niet louter naar Van Gaal geluisterd. Hij heeft me overtuigd. Ik ben iets wijzer geworden. Wat ik voel is niet de lome vermoeidheid na een met iets te veel vuur afgestoken wiskundeles. Wat ik voel, is ruimte. Energie. Na iedere urenlange sessie met Louis van Gaal voel ik me – stopwoordje van hem – fantastisch. Ik begrijp dingen die ik voorheen niet begreep. Ik zie kansen die ik voorheen niet zag. Ik zie puzzelstukjes landen die ik voorheen nooit dacht in te kunnen passen. In zijn woorden opnieuw: het is ongelooflijk.

Als we weglopen, hij altijd met rechte rug en trage, statige pas, wordt Louis van Gaal vaderlijk. Dan gaat het plots nog over het leven. De dood. Onze geliefden. Eén keer pakt hij mijn schouder vast als het gaat over de mensen die ons ontvallen. ‘Het overkomt ons allemaal. We kunnen ieder moment omvallen, het kan elk moment afgelopen zijn. Zo is het gewoon. Het kan mij overkomen, maar jou ook.’

Hij trekt een wenkbrauw op. Dan breekt de zon weer door op zijn gezicht als hij iedereen gedag zwaait. Buiten talmen we. Alsof we liever nog niet ieder onze eigen weg willen gaan, liever nog wat hadden doorgepraat. Hij wijst op het rek. ‘Ben je nou al weer op de fiets? Dat vind ik wel echt fantastisch.’

Ik doe mijn fiets van het slot en stap op. Hij roept na: 'Als ik hier weer naartoe ga, app ik je.'

Die appjes zijn kort en helder. En altijd met een vaste ondertekening: LvG.

Hoe het begon

Ze hadden nog maar net de verjaardag van Ton gevierd. Vijftien was hij geworden, het was een vrolijke boel geweest. Vader Ben had het hoogste woord, ze hadden gesmikkeld van taart en lekkernijen. Moeder Truus zat er puffend bij. Ze stond op knappen. En het wás al een imposant gezin. Er liepen acht kinderen rond in het huis aan het Galileïplantsoen. Buiten Ton waren dat Ad (zestien), Ben (dertien), Truus (twaalf), Gerdie (tien), Riet (acht), Jos (vijf) en Gérard (twee). Twee dagen na het verjaardagsfeest, op 8 augustus 1951, mocht het hele stel een middagje naar het zwembad en baarde moeder klokslag half zes 's het laatste kind: Aloysius Paulus Maria, Louis van Gaal.

De naoorlogse tijd was vol verrukking, alles was bijzonder. Een televisie! Een badkamer! Een grote auto, een piano, met z'n allen kijken naar de zondagavondshow van Lou van Burg en Maud van Praag. De familie Van Gaal genoot van het leven. De sfeer was warm, de gezinsleden speelden met vuur hun kaartspelletjes. En ook al werkte vader lange dagen als hoofdvertegenwoordiger van de Steenkolen Handels Vereniging, áls hij er was, was vader de aanjager, de man die het feest maakte. Maar ook was er een ritme van regels en taken, tussen alle gezelligheid door moest er aangepakt worden.

Toen Louis zes was, genoot de hele familie van een dagje aan zee, maar het onweer naderde zo snel dat het rennen werd. Tijdens de spurt richting de auto werd vader onwel: hartinfarct. Zo begon een beklemmende periode van vijf jaar ziekbed. Soms hoorde de kleine Louis na het uithalen van kattenkwaad klop-klop-klop boven zijn hoofd en moest hij naar boven, over zijn zieke vader liggen, dan kreeg hij billenkoek met de blote hand. Maar alle Van Gaals herinnerden zich hun vader vooral als een man die diplomatiek de teugels in handen hield. Gestraft werd er nooit zonder reden. Zoals zijn jongste zoon later een speler tot in detail kon uitleggen waarom hij niet in de basis stond, legde vader het uit als hij een moeilijke beslissing nam. Rechtvaardig en eerlijk was hij, tot zijn veel te vroege dood.

De zussen turnden, de broers voetbalden. RKSV De Meer was van de familie Van Gaal. Een bezienswaardigheid, iedere keer weer, als ze met z'n allen uit de Borgward Isabella 1500 CC rolden.

Niemand was zo goed als die kleine Louis. Ondanks zijn 'trage spieren' domineerde hij de duels, met een verfijnde techniek, een waanzinnig oog voor ruimte, sterk over de grond en in de lucht.

Moeder maakte er weinig van mee. Zondag was haar dag, eindelijk rust. Toen ze toch een keer ging kijken, speelden Ad en Ben tegen elkaar, die eerste bij RKAVIC, de tweede bij De Meer. Moeder zag hoe Ad een tand uit zijn mond spuugde en Ben met een hersenschudding het veld afdroop. Nou, dan kon ze beter thuis de huishouding doen, daar was zij de spil.

De Watergraafsmeer was een dorp. Buurvrouwen gluurden vanachter hun gordijnen, er werden stiekem sigaretjes gerookt en op straat struinde Louis rond met een stadionbal van zeven gulden vijftig in

de maat van een echte leren knikker. Louis was zo fanatiek met voetballen dat hij altijd weer een volgende stap wilde zetten en met die bal, die zowel op gravel als gras ideaal was, kon dat. Bovendien had de hele buurt er plezier van, zijn vriendje Maarten Spanjer kwam menigmaal aan moeder Van Gaal vragen of hij die stadionbal van Louis even mee mocht krijgen.

Al snel had Louis allerlei baantjes, mooi dat hij op zijn dertiende een krantenwijk liep en op zijn zestiende als beloning een rood-zwarte Puch kon kopen. Op het landje bij de Emmakerk legde hij jarenlang met zijn vrienden de jassen neer, dat waren de doelpalen en dan was het voetballen geblazen. Of ze domineerden de straten, dan keepte hij net zo lang tot zijn knieën tot bloedens toe openlagen. Eén ding had Louis nooit. Neuzen van zijn schoenen. Hij voetbalde zo veel dat die verdwenen als sneeuw voor de zon, tot grote ergernis van zijn moeder. Maar als jongste had hij een streepje voor en liet ze toe dat hij tot laat op straat bleef. Door het vroege overlijden van vader was zij de belangrijkste persoon in zijn leven en Louis was haar grote steun en toeverlaat.

Henk Groot. Daar kreeg Louis rillingen van. Als je die spits zag spelen, scoren, koppen, timen, daarvoor ging Louis graag naar stadion De Meer. Daar zongen ze van 'Henkie, Henkie' en dat was precies wat het hele gezin ook zong op sinterklaasavonden als Louis gedichtjes over Henk Groot moest voorlezen. De kleine Louis kon nog niet bevroeden dat juist Henk Groot hem zou scouten voor Ajax en dat Louis later als assistent van Leo Beenhakker scout Henk Groot moest ophalen om samen een wedstrijd te gaan bekijken. 'Een hele eer,' had Louis gezegd. Maar dat was pas veel later.

Achttien was Louis en in El Bacchus had handbalster Fernanda Obbes hem tijdens het dansen verteld dat ze al verkering had. Daar liet Louis zich niet door uit het veld slaan: 'Ik zal altijd op je blijven wachten.' Vier weken later stond Fernanda voor hem.

Een jaar later zat zijn moeder aan tafel bij Jaap van Praag, de voorzitter van Ajax. De oude Van Praag pakte haar helemaal in. Maar ook broer Ad zat aan tafel en die lette goed op. Aan het eind van het gesprek was Louis speler van Ajax-B met een heel best contractje en een Fiat 127 als bonus toe. Hij ging 750 gulden per maand verdienen en zou 125 gulden per punt krijgen. De ster van RKSv De Meer werd een Ajacied, maar hoewel hij sterk speelde in een team vol grote talenten als Johnny Rep, Arnold Mühren en Gerrie Kleton, had hij pech: op zijn plek stond in Ajax-1... Johan Cruijff.

Inmiddels wist Louis al lang wat hij later wilde. Rinus Michels worden. Als die Ajax onder handen nam op de velden bij De Meer, keek de jonge Van Gaal ademloos toe. Zijn latere studiekeuze voor de ALO (Academie voor Lichamelijke Opvoeding) was volstrekt logisch en daar leerde hij lessen voor het leven. Speldocent Max Koops kwam op een dag met een zootje ongeregeld aanzetten en zei tegen zijn studenten: 'Jij, jij en jij: lesgeven. Nu!' Zelf klom hij in het klimrek. Toen een student wilde beginnen, riep Koops: 'Hoe kun je nou beginnen, je mist er al één, want ik zit hier.' De wanhoop bij de studenten was voelbaar, tot een van hen, de latere dansdocent Wladimir Donse, voor de groep ging staan en een indringend verhaal begon te vertellen. Plots werd het ongeregelde zootje stil, daalde Koops af van het klimrek en begreep Van Gaal wat Koops hen wilde leren: iedere groep heeft zijn eigen benadering nodig. Koops liet hem loskomen van de materie, erboven te staan, op alle niveaus.

Hij voetbalde, hij leerde. Ondertussen getrouwd met Fernanda en

met twee dochters (Brenda en Renate) verrijkt, reisde hij via Antwerpen (Antwerp FC) naar Velsen (Telstar), volgende halte Rotterdam (Sparta) en uiteindelijk Alkmaar (AZ'67). Omdat hij ook nog eens de spelers vertegenwoordigde bij de vvcs (Vereniging voor Contractspelers), les gaf op de Don Bosco-school in Amsterdam-Oost en de cursus betaald voetbal volgde, reed hij zijn auto pardoes drie keer in de vangrail uit pure vermoeidheid. Van Gaal werkte als een bezetene en was ondertussen overal de grote gangmaker en aanvoerder. Zijn persoonlijke top bereikte hij bij Sparta, waar hij te midden van medespelers als Dick Advocaat, Danny Blind, Wout Holverda en John de Wolf Europese successen vierde.

In 1986 kwamen voor Louis van Gaal alle lijnen samen bij AZ'67. Daar zou hij zijn loopbaan als speler beëindigen en tevens assistent zijn van hoofdtrainer Han Berger. Dat ging niet goed. Van Gaal speelde erbarmelijk en Berger werd ontslagen. Hans Eijkenbroek nam het over, maar lag al na één dag met hyperventilatie plat. Van Gaal pakte alles op: AZ-1, AZ-2, voorzitter van de spelersraad. *Voetbal International* sprak er in de persoon van Kees Jansma schande van, Van Gaal zou de poten onder Eijkenbroeks stoel wegzagen en op hysterische en autoritaire wijze tekeergaan. Het tegendeel bleek waar. Van Gaal beschermde Eijkenbroek en leidde AZ vanuit zijn visie: jonge jongens inbrengen vanuit het tweede, het team dat hij al zo goed kende. Martin van Ophuizen, Fons van Haastrecht, Marc Castelijns en Maurice van Ham speelden oudjes als David Loggie en Arnold Oosterveer er met flair uit. Bestuursleden die te laat kwamen, misten de spelersbus, ook daarin was Van Gaal al bijzonder duidelijk. Dat kwam hem duur te staan in oktober 1987, na het stuk van Kees Jansma in VI. Floor Mouthaan was het bestuurslid dat toen zei: 'Louis, neem jij maar even vakantie.' Van Gaal: 'Vakantie? Ik neem ontslag.'

© 2020 - 2026 Louis van Gaal en Uitgeverij Sauberhaus bv

Eerste druk (Nieuw Amsterdam) mei 2020

Dertiende druk augustus 2026

Tekst: Robert Heukels

Redactie: Trijnie Duut

Vormgeving: Pre Press Media Groep

Omslagontwerp: Studio Vonk & De Boer

Omslagfoto: Getty Images / Anadolu

Productie: Reindert Vrij

Druk- en bindwerk: Wilco

ISBN 978 90 836014 9 6

ISBN eBoek 978 90 837359 0 0

NUR 491

SAUBERHAUS

uitgeverijsauberhaus

uitgeverij_sauberhaus

www.sauberhaus.nl

De uitgever stelt alles in het werk om op milieuvriendelijke en duurzame wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI-training and similar technologies.